GAZETA LWOWSKA.

W Sobotę N^ro. 55. 5. Kwietnia 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Dnia 3ogo zeszłego miesiąca Marca, umarł tu w 54tym roku wieku swoiego Józef na Xięstwie Kurębowskiem Hrabia Mostowski, Kawaler orderow Orła Białego, S. Stanisława, S. Jana Jerozolimskiego, i Członek kilku Akademii.

Rząd kraiowy otrzymał od Łacińskiego Konsystorza Przemyskiego nowe, bardzo przyiemne dowody wielkiey gorliwości, które tak Duchowieństwo, iako też Dominia i Gminy w przykładaniu się do wsparcia Szkoł, składaią. Poczytuie więc sobie za obowiązek ogłosić co następuie:

W Cyrkule Przemyskim ofiarowano na uposażenie Szkoł składki następuiące, iako to:

W Kosienicy, Gmina tameczna 80 ZR. i 8 korcy zboża corocznie, a zmarły w ciągu tego czasu Pleban, JX. Solecki, 36 ZR. i 8 korcy zboża. — W Miżynicach ofiarował Pleban JX. Trząkowski rocznie 25 ZR.— Dominium Myślatyce przyrzekło rocznie dukata złotem, imieniem zaś Gminy tameczney 30 krayc. od każdego domu składać, a w Łowcach obowiązała się Gmina tameczna w powszechności do proporcyonalney składki w pieniądzach i ziemiopłodach. Obowiązek dawania nauk szkolnych przyięli iuż osobiście JX. Pleban Dąbkowski w Babicach, i Pleban w Krzywczy JX. Wolczyński.

W Cyrkule Sanockim ofiarowali na uposażenie Szkoły w Besku: Dziedziczka W. Rosnowska 25 ZR., Pleban mieyscowy 12 ZR., a Gmina 12 korcy zboża corocznie.

W Cyrkule Rzeszowskim ofiarował na uposażenie Szkoły w Sieteszu, Pleban tameczny JX. Switalski 25 ZR.; w Przeworsku, Pleban mieyscowy JX. Trypski 40 ZR.; w Trzcianach, Pleban tameczny JX. Jawrowicz 2 korce zboża; w Maydanie Gminy do Parafii należące, 108 ZR. 36 krayc. corocznie. Obowiązek zaś dawania nauk szkolnych przyięli iuż osobiście JJXX. Plebani Wolszleger w Woli Rafałowskiey, Mieczynkowski w Maydanie, Jawrowicz w Trzcianach, Sokalski w Markowey, i Kilian w Gniewczynie.

W Cyrkule Tarnowskim obowiązali się Posiadacze części i Gmina wsi Pstrągowey uposażyć Nauczyciela pensyą roczną 250 ZR., a Pleban w Lubczy przyiął na siebie obowiązek utrzymywania Nauczyciela, który wraz i organistą bydź ma.

W Cyrkule Jasielskim ofiarowali na uposażenie Szkoły w Jedliczy, Pleban tameczny JX. Karwowski rocznie 25 ZR.; Dominia zaś i Gminy w Błażowie i w Tutomierzu w ogólności całą składkę na utrzymanie Nauczyciela. JX. Kąkolowski, Pleban w Biezdziedzy, odstąpił na Szkołę ieden budynek plebański, podiął się dawać bezpłatnie dzieciom książki szkolne, i przyrzekł wspomagać Nauczyciela ile możności. Obowiązek dawanie nauk szkolnych przyięli iuż na siebie osobiście JXX. Plebani w Czudcu, w Ropie, w Libuszu, w Łużney, w Moszczenicach, w Szalowey, i w Turzach. W Siedliskach uczy dzieci Kapelan, za co od Dziedzica W. Miłkowskiego 7 korcy zboża i drzewo na opał pobiera. W Połney wybudowano nowy dom szkolny, a w Zagorzanach podobnyż dom bliskim iuż ukończenia.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Przez okręt, który dnia 18go Lutego z Guayry do Kadyxu zawinął, otrzymano bezpośrednie wiadomości o położeniu rzeczy w okolicach tamecznych, które się z wiadomościami w gazetach Amerykańskich i Angielskich umieszczonemi, po naywiększey części zgadzaią. Powstańcy zdobyli Barcelonę i zagrażali Karakasowi. W skutku tego połączyli rojaliści swoie siły zbroyne i wzmocnili się osadą wyspy S. Małgorzaty, którą opuścili. Jenerał Morillo ciągnął ze znakomitą siłą zbroyną od Santa Fe. (Z tąd to podobno urosła pogłę-

ska, że z Santa Fé ustąpić i do Kartageny schronić się musiał). Jeden bogato naładowany, do kupcow Kadyxkich należący okręt, został w żegludze z Hondurasu do Hawanny przez korsarzy powstańców schwytanym.

Mowią wiele o nowym systemacie osadniczym, w skutku którego, porty Ameryki Hiszpańskiey za złożeniem nowych opłat wszystkim Narodom otworzyć maią, ale pod tym warunkiem, ażeby handel na okrętach pod banderą Hiszpańską prowadzono.

Portugaliia.

Listy z Lizbony (umieszczone w gazetach Londyńskich) donoszą, że Lord Beresford wyiechał z tego miasta na granicę. Gazety Londyńskie przydaią do tego, iż podróż ta iest skutkiem zaszłych od nieiakiego czasu nieporozumień między Hiszpaniią i Portugaliią. Officerowie Angielscy służący w woysku Portugalskiem, którzy na urlopie w Anglii bawili, odebrali rozkaz powrócenia niezwłocznie do korpusow swoich.

Hiszpaniia.

Na granicach Portugalskich zbiera się woysko Hiszpańskie, i głoszą, że korpus woyska, który do osad Amerykańskich wysłać miano, otrzyma teraz inne przeznaczenie.

Rozporządzeniem z dnia 20go Lutego zniósł Król raz na zawsze dominikalne przywileie, które kilku rodzinom i rozmaitym korporacyom duchownym i cywilnym do rybołowstwa służyły. Ten krok, który systematowi feudalnemu mocny cios zadaie, był iuż dawniey przedmiotem obrad Stanow (Cortes) w Kadyxie zgromadzonych. Z początku ogłosił był Król za nieważne wszystkie uchwały tego nadporządkowego zgromadzenia, dążące do zniesienia praw dawnych, a wprowadzenia nowych z duchem czasu zgodnych; lecz teraz przekonany o konieczności nastręczenia żeglarzom korzyści, aby ich do wpisywania się w listę maytków nakłonić, ogłosił rybołowstwo po wszystkich brzegach Królestwa wolnem i nieograniczonem. Właściciele maią za odebrane im przychody dominikalne, przyzwoitym sposobem wynadgrodzenie otrzymać.

Inne rozporządzenie Krolewskie z dnia 24go Lutego, ustala los wierzycieli Stanu w sposób dogodny. Ma się utworzyć kassa konsolidacyyna pod nazwiskiem wierzytelności publiczney (kredyt). Z tych kroków można z łatwością przewidzieć, że Ministerium Przychodów zatrudnia się planem, aby raz przecież w Hiszpanii teoryę kredytu wprowadzić.

Wielka Brytaniia.

Angielski Lekarz okrętowy, Doktor Warden, którego rozmowy z Bonapartem Czytelnikom gazety naszey udzieliliśmy, wydał teraz rycinę mieszkania Bonapartego na wyspie S. Heleny, która zewnętrzny kształt onegoż wskazuie, i plan iego zawiera. Gdy teraz Lord Holland podał Izbie wyższey wniosek: aby Ministrowie dali urzędową wiadomość o obchodzeniu się z Bonapartem, przeto czas iest namienić o szczegółach obwodu i podziału teraźnieyszey rezydencyi iego. Z początku ułożono, aby cały dóm był z drzewa, które w Anglii obrobić, w sztukach liczbami poznaczonych na wyspę S. Heleny zawieźć, i tam postawić miano. Lecz plan ten zarzucono, a natomiast wyporządzono dla Bonapartego dóm Gubernatora w Longwoodzie przez przybudowanie, które ośmnaście pokoiów zawiera. Dóm ten iest o iednem piętrze i ma kształt podługowatego czworogranu, którego dłuższa strona sto, krótsza zaś ośmdziesiąt stop długości zawiera. Z tego czworogranu wychodzą na północ i na południe wązkie skrzydła, z których pierwsze 60 stop długie a 25 stop szerokie, ma na samym zewnętrznym końcu wązki otwarty ganek z dachem, chroniącym od upałow słońca, gdzie dla nabrania świeżego powietrza w cieniu siedzieć można. Z ganku wchodzi się do sali iadalney; ta ma z obu stron po trzy okna, i 30 stop długości. Z salą iadalną styka się pokóy słuchalny czyli bawialny, podobnież po trzy okna z obydwoch stron, i 25 stop długości maiący. Ten pokóy przylega do samego środka wązkiey strony głównego budynku, a z niego wchodzi się do trzech obok siebie położonych mieszkalnych pokoiow Bonapartego. Za niemi znayduie się iego pokóy do kąpania się i pokóy kamerdynera iego, a potem są ieszcze trzy pokoie, podobnież dla Bonapartego przeznaczone, w których iednakże tymczasem Jenerał Montholon mieszka, póki appartament dla niego przeznaczony, równie iako i część Bonapartego siedem pokoiów zawieraiąca, zupełnie urządzone nie będą. Procz tego są tam ieszcze dla Hrabiego Le Cases cztery pokoie, dla Jenerał Gourgaudá dwa pokoie, dla Kapitana Piątkowskiego*) ieden pokóy.

*) Le Cases i Piątkowski wywiezieni iuż, (iakośmy dawniey donieśli) z wyspy S. Heleny.

Na przybocznego Chirurga ieden pokóy, dla będącego na straży Kapitana Angielskiego ieden pokóy; tudzież skład na śrebro, magazyn, spiżarnia, kuchnia, szlachtuz, izba dla służących, wielka sala iadalna, wspólna izba dla służących, i dwa wielkie przedsienia. Długość całego budynku wraz z wychodzącemi od niego na przód i na tył skrzydłami, wynosi 225 stop. W niewielkiey odległości od domu, znayduie się staynia na 12 koni, wozownia na trzy powozy, z pomieszkaniem dla woźnicy i ludzi staiennych. Dla Hrabiego Bertranda i rodziny iego budują dóm nowy. Za domem Bonapartego znayduie się wielki trawnik, przed domem zaś dobrze zarosły ogród z rozmaitemi drzewami, a między innemi z drzewem palmowem, co okolicy postać Kraiu wschodniego nadaie. Wszystko to otoczone iest górami, między któremi mianowicie iedna ma kształt obelisku, którego szczyt częstokroć chmury zasłaniaią.

Według wiadomości z Londynu pod d. 12. Marca, odebrano dniem wprzódy tuż przed północą w biórze Sekretarza Stanu Spraw Wewnętrznych wiadomość, iż na ulicy kusznierskiey (Skinner-Street) zebrało się 3 do 400 osób dla oswobodzenia gwałtem maytka Cashmana, gdy go nazaiutrz z więzienia na stracenie prowadzić będą. Dano więc natychmiast woysku rozkaz, aby o 5tey godzinie z rana stanęło na placu. O godzinie 8mey z rana nastąpiła exekucya, a Cashman powieszonym został na wysokiem rusztowaniu naprzeciwko sklepu handluiącego bronią Beckwirtha, gdzie d. 2. Grudnia r. z., podczas rozruchów ludu, zbroyną ręką rabował. Podczas tracenia go zebrane było niezmierne mnóstwo ludu; wrzeszczało: Mord! Mord! Pospólstwo chciało się dostać na rusztowanie i wydrzeć gwałtem Cashmana z rąk Sprawiedliwości; ale konstablowie (rodzay straży cywilney) ze swoiemi białemi laskami, potrafili sami lud na wodzy utrzymać, a exekucya nastąpiła bez żadney dalszey przeszkody. Przed śmiercią nie zmienił Cashman dzikości swoiey: gdy mu wyrok ogłoszono, odwiedzali go często w więzieniu Watson i Preston.

Francya.

Sąd kassacyyny zniósł dnia 13. Marca wyrok Sądu Przysięgłych w Nismes, mocą którego Ludwik Boissin, skrytobóyca Jenerała Lagarde uwolnionym został, a to z powodu mylnego ułożenia pytań, Przysięgłym przełożonych. Albowiem Sąd, pomimo opierania się Prokuratora Królewskiego, zadał między innemi Przysięgłym pytanie: „Czyli Ludwik Boissin zmuszonym był do swego czynu przez gwałt cięzki (razy płazem pałasza zadane), którego się Urzędnik publiczny w pełnieniu służby swoiey bez prawnego powodu przeciwko niemu dopuścił" Sąd kassacyyny poczytał to pytanie za obalenie wszelkiego porządku towarzyskiego, ponieważ strzelenie z pistoletu do Urzędnika publicznego, który podczas zbiegowiska za pierwsze nieposłuszeństwo rozkazom swoim chce karać, nie może nigdy bydź usprawiedliwione gwałtem, którego się ów Urzędnik w takim razie dopuszcza. Tymczasem wyrokowano tę kassacyę tylko dla utrzymania prawa, gdyż według ustaw Francuzkich, musi się wyrok uwolnienia Boissina utrzymać.

Dziennik rospraw (Journal des debats) donosi z Nimes, że tam w Sobotę dnia 16go Lutego 46 żołnierzy (którzy prawie wszyscy do legiionu Departamentu Tarn i Correze należą), z wielkiem zbudowaniem mieszkańców w Kościele tameczny pierwszy raz kommunię świętą przyięło. Ci żołnierze rodzili się podczas rewolucyi, a wzrośli bez żadnego oświecenia religiyn go.

Pewien inwalid w Paryżu pokazuie teraz za zapłatę iednego franka sztuczną rękę, własnego swoiego wynalazku, która utraconą rękę naturalną tak doskonale zastępuie, iż może robić cepem, łopatą, siekierą, a nawet i ogień krzesać.

Włochy.

Lucyan Bonaparte założył w ogrodzie swoim pod Rzymem rodzay parnassu dla Poetów każdego Narodu, których zdaniem swoiem za naycelnieyszych poczytuie, rozkazawszy nazwiska onych bukszpanem pomiędzy krzaki wawrzynowe zaszczepić. Między tymi znayduią się z Poetów Niemieckich, iedynie tylko Klopstok i Schiller.

Niemcy.

Dnia 16. Marca odprawiło się w Frankforcie nad Menem, nadporządkowe posiedzenie Seymu Niemieckiego z powodu oświadczenia Elektorsko Heskiego Posła, Barona Lepela, podanego imieniem Xięcia Elektora do protokołu na 18stem posiedzeniu d. 13. Marca, a tyczącego się nabywców dóbr kameralnych w byłem Królestwie Westfalskiem.

K 2

Oto iest treść rzeczonego oświadczenia: „Jego Królewicowska Mość, Xiążę Elektor, rozkazał sobie zdać sprawę o tem, co zaszło w interessie Ekonoma Hoffmana na ósmem tegoroczném posiedzeniu Seymu Niemieckiego. Uchwała iego w tey mierze zastanowiła bardzo Xięcia Elektora, gdyż na iednostronne, a nawet dostatecznie nie udowodnione wniesienie, wątpliwość o sprawiedliwości J. X. Mości wyraża, a ganiąc krok rządowy, do którego J. X. Mość z ważnych powodów był zniewolonym, Poddanego do skarzenia się na Niego upoważnia. Takowa uchwała, przez którą się Seym związkowy właśnie, iakby iaka zwierzchnicza Władza sądowa ukazuie, uderzałaby w oczy nawet i w takiey sprawie, gdzieby właściwość Sądu niezaprzeczoną była, gdyż Seym ten zawsze tylko pośrednikiem, lecz nigdy Sędzią bydź nie powien; a coż dopiero w przypadku, który się ani Seymu związkowego w ogólności nie tycze, ani iakowem szczególnem rozporządzeniem Aktu związkowego obięty nie iest. Ta okoliczność była dla J. X. Mości tem bardziey nadspodzianą, że w innych zdarzeniach z daleko większą wstrzemięźliwością postępowano. Xiąż. Elekt. r nie może przeto wstrzymać się od oświadczenia Poselstwom Seymu związkowego zadziwienia swoiego nad postępkiem, który uznania i pochwalenia naywyższych i wysokich ich Kommittentów, żadną miarą pozyskać nie może. Co do mniemaney skargi Ekonoma Hoffmana postanowi Xiążę Elektor to, co za słuszne i sprawiedliwe uzna; przeciwnie zaś tak w ninieyszey, iako też w każdey inney, iedynie tylko wewnętrznego zarządu krajowego tyczącey się okoliczności, przymuszonym iest zabronić wpływu Seymowi związkowemu dopóty, póki Seym przez iakową, za przychyleniem się J. X. Mości uchwaloną ustawę organiczną, do tego upoważnionym nie będzie."

Na to oświadczenie, uchwalono na nadporządkowem posiedzeniu Seymu Niemieckiego w Niedzielę, dnia 16. Marca, odpowiedź następuiącą: „Oświadczenie na posiedzeniu z dnia 13. Marca ze strony Elektorsko-Heskiego Posła seymowego imieniem Dworu iego podane, iest z formalności i osnowy swoiey tego rodzaiu, iż wszystkie inne Poselstwa Związkowe do uskarzenia się na to przed ich Kommittentami przymusza. Pokładaią one iednomyślną ufność w ich dotychczas okazywanym sposobie myślenia dla dobra powszechnego, iż Seym ten utrzymaią ciągle w stanie pełnienia wysokich zamiarów Związku, i opieraniа się wszelkim zasadom, któreby one zniweczyć musiały; osobliwie zaś, że w uchwale Seymu związkowego na zażalenie Ekonoma Hoffmana względem zagrożonego mu dowolnego wyrugowania go z posiadłości iego, z powodu którego Xiążę Elektor sądził, iż Seymowi związkowemu wyrzuty czynić może; iż mowię w tey uchwała nie zapoznaią szczególnieyszego poważenia, które Seym związkowy przy tem zdarzeniu osobie J. X. Mość okazał. Przy licznych, z Elektorsko-Heskiego Kraiu zaszłych iuż skargach na kroki rządowe, Seym związkowy pamiętny na wysokie przeznaczenie, do którego iest powołany, iako też na przepisy i cele Aktu związkowego, żadnem nierownem sądzeniem poiedyńczego Współczłonka Związku nie da się wstrzymać, aby w zakreślonych sobie obrębach, których nigdy nie przekroczył, ani też nie przekroczy, za uciśnionymi Poddanymi sam się uymować, i onychże przekonywać nie miał: że Niemcy dla tego tylko krwią Ludów z obcego iarzma uwolnionemi i Kraie ich prawym Monarchom powróconemi zostały, aby wszędzie stan prawy w mieysce dowolności nastąpił. Takie wyrazy, iakie się w Elektorsko-Heskiem oświadczeniu zawieraią, muszą Seym związkowy w tem przedsięwzięciu owszem potwierdzać, a iako ten Seym, który w ogóle swoim od żadnego poiedyńczego Współczłonka związkowego instrukcyi przyymować nie powinien, w czynionych mu wyrzutach żadnego powodu do odmiany uchwały swoiey w sprawie Ekonoma Hoffmana na ósmem tegorocznem posiedzaniu wydaney, nie znayduie, a zatem na oneyże ninieyszem wyraźnie poprzestaie, tak też równie w przypadku, gdyby dalsza skarga, pomienionemu Hoffmanowi mo ą teyże uchwały zawarowana, do Seymu związkowego zaniesioną została, w tym, iako też w każdym innym zdarzeniu, co przyzwoitem będzie, postanowi."

Prusy.

Według doniesień z Berlina spodziewano się tam wszystkich naczelnych Prezesów Rejencyi Królestwa w liczbie dziesięciu, których na dzień 24ty Marca wezwano, aby na zasiedzeniu nowey Rady Stanu, a potem przy obradach nad nowym systematem podatkowym, obecnymi był. Liczba Radców Stanu ma 60 przenosić. W nieobecności Królewskiey, prezyduie Xiążę Kanclerz Stanu. Królewice i Ministrowie zasiadaią także.

W Poniedziałek wielkonocny nie wydzie gazeta, lecz dopiero we Srodę wydaną zostanie.